

currences Medvirkning. Det vilde i alt Fald kun være meget daarligere Speculanter, som vilde gjøre sig skyldige i at frembringe det Slags national-oeconomiske Tab; i Reglen kan man være sikker paa, at de ville undgaaes, idet en fornuftig og fri Udvikling i Samfundet fornuftigviis vil medføre, at saadanne Daarstaber ikke ville komme frem. Men lader os nu engang gaae videre i Exemplerne. Jeg beder de ærede Herrer om at tillade mig det, og jeg tilføjer, at jeg endnu stedse er ganske fictiv; det vil være Dem klart og tydeligt, at jeg befinder mig paa det reent abstracte Omraade, og Ingen vil altsaa kunne blive saaret ved mine Betragtninger. Jeg forudsætter nu, at de, som eie de omtalte Stude, ville sige: „Det er en meget uheldig Gang, denne Sag har faaet; vi havde troet at skulle faae en Gevinst af 5 Rd. paa hver Stud, og vi see nu, at Jernbanen ikke vil give os disse 5 Rd.; hvis man itide var bleven opmærksom derpaa, vilde Jernbanen endogsaa slet ikke være kommen til stede, og der vilde da ikke engang have været Tale om som nu at faae vore Stude transporterede for 9 Rd. Stykket. Men det vilde dog være en overmaade stor Fordeel, om vi ikke bestomindre alle kunne faae 5 Rd. mere paa hver Stud; det vilde ganske sikkert være et nationalt Udbytte, som det vilde være værd at tage i Betragtning. Hvorledes skulle vi da opnaae det? Lader os see os omkring; hvor mange ere vi? Jo, vi ere stærke nok til at tvinge de Folk, som sidde inde med deres Penge, og som ikke ville anvende dem paa den Maade, hvorved vi kunne faae dette productive Udbytte, nemlig ved at bygge en saadan Jernbane, til at anlægge den. De skulle anlægge den.“ Studdeierne tvinge altsaa nu deres Medborgere til at bygge den Jernbane, som de desiderere, og til at drive den efter de af dem foreskrevne Regler; de tvinge dem til at transportere hver Stud for 5 Rd., naaget de for at faae et Udbytte af deres Capitaler, der kunde svare til det Naturlige, maatte have 15 Rd. derfor. De Andre ere de Stærkere, og de kunne derfor ikke sige Noget derimod, men maae underkaste sig. Var nu der ved opnaaet Noget? Ja, det samme national-oeconomiske Udbytte, som jeg før først og

fremmest talte om, var naturligviis tilveiebragt paa den ene Side, men saa var der paa den anden Side kommet den største Decadence for den anden Factors Vedkommende, som der ikke toges noget Hensyn til. De 5 Rd. vare igjen komne til stede, og man kunde nu igjen begynde paa den hele tidligere omtalte Rækkefølge: „5 Rd. Gevinst paa hver Stud bringer hvert Aar et meget betydeligt Udbytte; der kommer en saameget større Capital til stede; derved forøges Eiendommens Værdi o. s. v. o. s. v.“ Man kan saaledes paany blive ved med den gamle Historie fra før, men nu træder paa den anden Side med fuldkommen Ret og Nødvendighed — hvad man ikke tør tabe af Sigte og see bort fra — de 10 Rd. frem, som af andre Medborgere tabes paa enhver af de Stude, der give deres Eiere 5 Rigsdalers Gevinst. Naar vi da nu, ligesom vi før multiplicerede Studenes Antal med 5, multiplicere dem med 10, saa bliver der, summa summarum, som jeg tillod mig fra Begyndelsen af at sige, et virkeligt, reelt nationaloeconomisk Tab, forudsat da — og det gaaer jeg naturligviis ud fra —, at de, der vare i Besiddelse af Pengene, der anvendtes til Jernbanen, forstode ligesaa godt at benytte dem, som Studdeierne, saa at 10 Rd. vare ligesaa gode for A. som 10 Rd. for B., naaget A. hører til den ene Gruppe og B. til den anden. — Det vilde nu altsaa være en stor Ulykke, om Sligt skete, og det kunde jo heller ikke finde Sted i noget ordnet Samfund, thi det vilde falde meget nært ind under Begrebet Røveri, og Statsmagten vilde selvfølgelig bestemt lægge sig imellem. Thi derfor have vi jo just Samfundet, for at Sligt ikke skal kunne skee. Det vilde altsaa blive forebygget, og det er altsaa en Ulykke, som vi ikke have nogen Grund til at befrygte. Men sæt nu, siger jeg, at der var en urigtig Opfattelse til stede hos selve Statsmagten, og at den altsaa greb ind og tog Sagen i sin Haand. De Medborgere, der tjente Pengene, vilde i saa Fald blive ligesaa ærlige og skikkelige som før, og de vilde ikke have gjort sig skyldige i den mindste Brøde, og vilde selvfølgelig fuldstændigt roligt kunne nyde det samme Udbytte som tidligere. Men Statsmagten vilde da rigtignok efter min Mening handle